

Dobré jitro přeju. Je prvního srpna, neděle, a tak vám přeji, aby se vám dařilo celý srpen pěkně prožít. Nebylo řečeno marně: „Hleďte a naleznete.“ Ovšem, to nezávisí na tom, co chci najít, nýbrž že hledám. Těm, kteří hledají dobro, všechno k dobru přispívá. Dobro se před nimi najednou objeví.

Stalo se, že hledali, a slyšeli řeč Někoho, kdo jim byl náramně příjemný a přijatelný, jinak by za Ním nebyli chodili. Šli za Ním pěšky na opuštěné místo. Povídal jim mnoho a uzdravoval. K večeru ti, co Mu byli nejbližší, řekli: „*Toto místo je opuštěné a už se připozdilo. Rozpusť proto zástupy, ať se rozejdou po vesnicích a koupí si něco k jídlu.*“ A Kristus odpověděl: „*Není třeba, aby odcházeli. Vy jim dejte jíst!*“ Čte se to náhodou tuto neděli v kostele.

Vy jim dejte jíst! je ohromně široká výzva. A netýká se jenom jídla. Lidé mohou být utahaní tím, jak se jim nepovedla dovolená, tím, jak žijí. Tím, jak marně doufají, jak jsou vyčerpaní. Potřebují být nasyceni a obcerstveni. Někdo by to mohl považovat za kanadský žertík, že jim řekl: „No, no, no, copak to neumíte?“ Ale On to řekl mile. Odpověděli: „*Máme tady jenom pět chlebů a dvě ryby.*“

Za tím leží celá krásná historka. Objevil se tam totiž malý kluk. A ten myslel dopředu. (Což se málokdy u malých kluků dá předpokládat.) Měl s sebou těch pět chlebů a ty dvě rybičky. On se zásobil. Ten kluk, jediný z celého zástupu, si uvědomil potřebu jídla a všechno nabídl. Naivní dětská velkorysost... Přinesl si večeri a nabídne ji takovému zástupu lidí! A Kristus jeho ohromný projev velkorysosti v tu ránu vzal. Vzal od malého kluka drobeček a ukázal, co to je velkorysost opravdově. Najednou Někdo z toho malého udělal to veliké božské. Prostě se najedli všichni a ještě zbylo dvanáct košů kousků, co lidé (neměli asi nijak zvláštní etiketu jídla) rozházeli kolem dokola.

Tento příběh je pro nás vodítkem k tomu, abychom do druhé půlky roku vstupovali s velkou velkorysostí svého srdce. Měsíc srpen je tomu obzvláště věnován ve svátcích, které budeme prožívat, ale také v tom, že se blíží, že nastávají sklizně. Naše sklizeň by měla být sklizní naší velkorysosti.

*Jiří Reinsberg: Probíhejte Jeruzalém a sviňte
(přepis rozhlasové promluvy)*

Další texty v týdnu

Po: Po: Nm 11,4b-15; Mt 14,13-21 Čt: Nm 20,1-13; Mt 16,13-23
 Út: Nm 12,1-13; Mt 14,22-36 Pá: Dt 4,32-40; Mt 16,24-28
 St: Nm 13,1-2a.25-14,1.26-29.34-35; So: Dan 7,9-10.13-14; 2Petr 1,16-19;
 Mt 15,21-28 Mt 17,1-9

Prameny, odkazy

Daniel J. Harington – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina;
 Silvano Fausti – Nad evangeliem podle Matouše; Petr Karas – Boží slovo na každý den;
 Angelo Scarano – www.pastorace.cz; Petr Mareček – www.biblickedilo.cz

18. neděle v mezidobí – cyklus A

31. července 2011

¹³Když Ježíš uslyšel o smrti Jana Křtitele, odebral se lodí na opuštěné místo, aby byl sám. Jakmile o tom lidé uslyšeli, šli pěšky z měst za ním. ¹⁴Když vystoupil a uviděl velký zástup, bylo mu jich líto a uzdravil jejich nemocné. ¹⁵K večeru k němu přistoupili učedníci a řekli: „Toto místo je opuštěné a už se připozdilo. Rozpusť proto zástupy, ať se rozejdou po vesnicích a koupí si něco k jídlu.“ ¹⁶Ale Ježíš jim řekl: „Není třeba, aby odcházeli. Vy jim dejte jíst!“ ¹⁷Odpověděli mu: „Máme tady jenom pět chlebů a dvě ryby.“ ¹⁸Ježíš řekl: „Přineste mi je sem.“ ¹⁹A rozkázal, aby se lidé posadili na trávě. Potom vzal těch pět chlebů a ty dvě ryby, vzhledl k nebi a požehnal, lámal chleby a dal učedníkům a učedníci zástupům. ²⁰Všichni se najedli dosyta a ještě sesbírali plných dvanáct košů zbylých kousků. ²¹Těch, kdo jedli, bylo na pět tisíc mužů kromě žen a dětí.

Mt 14,13-21

Úvod k meditaci

Ježíš se dozvídá o smrti Jana Křtitele, který mu byl blízký. Jeho reakce je pochopitelná – chce být na chvíli sám. Ale lidé si ho našli. Je vidět, že Pán nepodléhá smutku, sebelítosti nebo zahořklosti na lidi. Naopak: je velmi citlivý na lidi okolo, bylo mu jich líto a věnuje se jejich trápením – uzdravuje nemocné, sytí je. Ani pro mne není lékem na zármutky sebelítost a zahořklost: kde se přesto v mém životě objevují? Mohu se nechat oslovit postojem Ježíšovým, a místo destruktivní sebelítosti i já se mohu otevřít lidem, být tu pro ně.

Výklad biblického textu

Kontext: Ježíš, odmítnutý prorok a Mesiáš, sytí svůj lid na poušti. Je větší než Mojžíš (16,3-4), protože je Pán, který dává své tělo jako pravý pokrm (Jan 6,55); je větší než Elizeus (2 Král4,42nn), protože je sama Moudrost, která nabízí překypující život.

V Matoušově pořadí událostí následuje první nasycení po retrospektivě smrti Jana Křtitele, k níž došlo také při hostině. Zařazení Herodovy slavnosti a Ježíšovy hostiny vedle sebe je působivé. Na Herodově hostině vládne pýcha a arogance, pikle, a dokonce i vražda. Odehrává se na královském dvoře. Na Ježíšově hostině se děje uzdravení, důvěra a vzájemné sdílení. Odehrává se na *opuštěném místě* – řecky zvaném *erémos*, tedy v pustině, v níž Bůh seslal Izraeli k jídlu manu.

Biblický vzor pro Ježíšovo nasycení pěti tisíců se nachází v 2 Král 4;42-44. Prorok Eliša nařizuje svému služebníkov, aby předložil stovce mužů dvacet ječných chlebů a čerstvé obilí. Služebník zprvu odporuje, ale pak uposlechne prorokova nařízení. Zástup je nasycen a ještě něco zůstane: „Potom přišel jakýsi muž z Baal-šališi a přinesl muži Božímu chléb z prvot-

1. čtení:
Iz 55,1-3
2. čtení:
Řím 8,35
.37-39

Evangelium:
Mt 14,13-21

Srovnání:
Mk 6,30-44
Lk 9,10-17
Lk 6,1-15
Mt 15,32-39
Mt 26,26
Lk 24,30
2Kr 4,44
Žl 78,29

ního obilí, dvacet ječných chlebů a v ranci čerstvé obilí. Eliáš řekl: ‚Dej to lidu, ať jedí.‘ Ten, který mu přisluhoval, namítl: ‚Cožpak to mohu předložit stu mužů?‘ Ale on odvětil: ‚Dej to lidu, ať jedí, neboť toto praví Hospodin: ‚Budou jíst a ještě zůstané.‘ Předložil jim to a oni jedli a ještě zůstalo podle Hospodinova slova.“ (ČEP)

Toto vyprávění s mesiášským podtextem připomíná eucharistii, pokrm nového lidu. Křesťanské společenství má ve svém středu Syna, kterého přijalo darem a dělí se o něj s bratry. To, co zde Ježíš dělá, předjímá jeho konání při poslední večeři (v. 19 = 26,26) a také to, co učedníci budou pak stále konat na jeho památku (1 Kor 11,23n).

¹⁴ Když vystoupil a uviděl velký zástup, bylo mu jich líto a uzdravil jejich nemocné: V Ježíšově činnosti je jasně patrný jeho soucit (srov. 8,17). Soucit v řečtině připomíná *materské lůno*: to je základní vlastnost Boha – lásky, který je *Otec s materskými rysy* (srov. Lk 6,36).

¹⁵ Toto místo je opuštěné a už se připozdilo: Opuštěné místo – s řeckým slovem *erēmos* (*opuštěné*) souvisí výraz *hé erēmos* (*poušť*). Čtenář si zde nemá představovat skutečnou poušť, protože se jedná o místo, které je očividně poblíž Galilejského moře. Nicméně slovo *erēmos* zde použité přináší s sebou nárazku na putování starověkého Izraele v pustině a jak jej Bůh živil manou. Učedníci poznamenávají, že kolem je poušť a noc je na spadnutí. V poušti se nedá jíst a už pominula hodina, kdy by se dalo něco podniknout: nedá se žít a už se nedá nic dělat.

rozpusť zástupy, ať se rozejdou po vesnicích a koupí si něco k jídlu: V poušti a na pokraji noci učedníci navrhují z pouště odejít, vrátit se do vesnice, odkud přijeli, a něco *koupit*. Ale Ježíšův chléb je právě v poušti a v noci, a koupit se nedá.

¹⁶ Není třeba, aby odcházeli: Ježíš nehledá řešení venku, v návratu tam, odkud vyšli. Pro něj je řešení po ruce zde a nyní, a je zdarma! Jen je třeba přistoupit k situaci jiným způsobem.

¹⁷ Máme tady jenom pět chlebů a dvě ryby: To s bídou stačí jim a jen na chvíli. Komunita považuje vždycky za nedostatečné to, co tu právě je. Nevšimne si, že pět a dvě je sedm, což je číslo dokonalosti, božské. Je to úplné nasycení pro všechny, pokud z toho člověk žije jako z daru; a hlad bude trvat, pokud si to člověk nechá jen pro sebe.

¹⁸ Přineste mi je sem: Naše nedostatečnost je přinesena k Ježíši a vložena do jeho rukou. To, co mám a co jsem, ať je to málo nebo hodně, je vždycky v nadbytku, pokud je to přijato, rozlámáno a rozdáno rukama Ježíše.

¹⁹ vzal těch pět chlebů a ty dvě ryby, vzhledl k nebi a požehnal, lámal chleby a dal učedníkům a učedníci zástupům: Ježíš vystupuje v roli otce při typickém židovském stolování. Požehnání bylo tradičním židovským požehnáním před jídlem: *Požehnaný jsi, Hospodine, náš Bože, králi světa, který vyvádíš ze země chléb*. Po požehnání následovalo lámání chleba a rozdělení na lámaných kousků. Slovní vyjádření předjímají poslední večeři (Mt 26,26).

²⁰ sesbírali plných dvanáct košů zbylých kousků: Z toho chleba, který jedli *všichni a dosyta*, zbývá ještě dvanáct košů, jeden pro každý kmen, jeden na každý měsíc. Zbude z nich pro všechny a navždy! A to zakouší Církev, tehdy a dodnes.

²¹ Těch, kdo jedli, bylo na pět tisíc mužů: To je počet mužů v prvním společenství v Jeruzalémě (srov. Sk 4,4), které žilo podle Ježíšova učení a učinilo svůj majetek společným, lámalo chléb a s radostí se modlilo (Sk 2,42). Nikdo neříkalo tom, co měl, že je to jeho vlastnictví; všechno měli společné a nikdo neměl nouzi (Sk 4,32.34). Kdo měl majetek, dělil se o něj se všemi podle toho, jak kdo potřeboval (Sk 2,45). A to všechno v naprosté svobodě (srov. Sk 5,4).

kromě žen a dětí. Výslovně se tu uvádějí ženy a děti, ti, které v tehdejší době jinak nebyly brány tak vážně.

K tématu

Po zprávě o usmrcení Jana Křtitele odchází Ježíš do ústraní. Odešel na pusté místo, aby se modlil, možná proto, že Janova smrt mu připomněla i jeho blížící se smrt. Zástupy uslyšely o jeho odchodu a přišly k němu. Kristus pohlédl na velký zástup a začal uzdravovat nemocné. Jeho péče ovšem nekončí uzdravením, jde dál, postará se i o jejich obživu, ovšem za pomoci svých učedníků. Ti nejprve „radí“ mistrovi, co má udělat. Kristus má však jiný plán – učedníci jim mají dát najíst. Řecký text říká jasně, že učedníci je mají nasytit, je to jejich úkol. A oni si nevědí rady, stejně jako si nevíme rady my dnes. A tak se bráníme, stejně jako učedníci. Ve skrytu duše odmítáme milujícího Boha, protože ten, kdo miluje, vždycky něco vyžaduje. V tom je totiž podstata lásky. My často nechceme vztah, o který ve víře jde, ale chceme pouze náboženství.

Někteří věřící mají dojem, že pro víru je nejpodstatnější odstranit pochybnost, a nejdůležitější je tedy takzvaná výchova hlavy. Vychází se ze zjednodušeného předpokladu, že víra je něco jako exaktní věda, a když se tedy naučím nazpaměť poučky z katechismu, mám již víru. Znalosti určitě nejsou špatná věc, ale s vírou to, díky Bohu, tak jednoduché není. Bůh k nám promlouvá, uzdravuje a osvobozuje nás častěji na jiné úrovni, než je náš rozum, pracuje na úrovni našich emocí. Před potřebami dnešních lidí, kteří nepotřebují ani tak jídlo jako spíš pochopení a přijetí do našeho společenství, strkáme hlavu do písku jako pštros, odmítáme je, bojíme se setkat se s nimi.

Těch, kteří se nám zdají slabí, se bojíme, protože nám nastavují tvář ukřižovaného Krista. Odstrkujeme od sebe staré, protože nám připomínají, že i my budeme staří; ignorujeme malé děti, protože si myslíme, že ještě nemají rozum, a tak nás nemají čemu učit. Straníme se postižených, kteří nám připomínají, že i našim tělům by k tomu, abychom se stali mrzáky, stačil jen malý krůček. Vyhýbáme se mentálně postiženým, protože nám připomínají, že ve skutečnosti to ani s námi není moc slavné. Uprchlíci v nás zase vyvolávají strach, že ani my jednou třeba nebudeme mít kam hlavu složit, zatímco vězňové nám připomínají, že i my jsme uvěznění v hříchu a slabosti.

A tak se chováme podobně jako apoštolové v dnešním evangeliu, když říkají: „Rozpusť zástupy, ať se rozejdou.“ Chceme všechny tyto lidi vytlačit daleko od sebe. Kristus nám ovšem ukazuje jiný postup. Kdo není lhostejný k potřebám druhých, pochopí, že si nemůže nechat pro sebe těch pár chlebů a ryb, tu trochu dovedností, které má, ale nabídne to Kristu, který to rozmnoží a našima rukama dá potřebným. Nepřehlédneme také, že Ježíš nerozmnožil chléb a ryby pro všechny najednou, ale postupně, „za pochodu“. Tento pohled do Boží kuchyně odstraní z naší mysli zbytečné starosti, že by snad Bůh musel náhle udělat senzační zázrak. „Za pochodu“ znamená, že nemusíme nejprve nahromadit všechny prostředky ke službě a pomoci, nějak dlouho si je vyprošovat, než je všechny dostaneme a nashromáždíme. „Za pochodu“ znamená trpělivě od Boha přijímat a dávat. A někdy si s údivem povšimneme, že dáváme víc, než bychom byli schopni dát jen z vlastních sil a schopností.

Pavel Konzbul: Puzzle – kázání a zamýšlení v liturgickém roce A